

מרכז ויטרבי
לחקר דעת קהל
ומדיניות

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

ממצאים נבחרים

מדד הדמוקרטיה הישראלית 2024

תמר הרמן

ליאור יוחנני | ירון קפלן | אינה אורלי ספוז'ניקוב

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

מדד הדמוקרטיה הישראלית 2024

איסוף הנתונים: את עבודת השדה של הסקר ביצעו השנה מכון שילוב (ראיונות בעברית - באינטרנט ובטלפון) ומכון אפקאר (ראיונות בערבית - בטלפון).

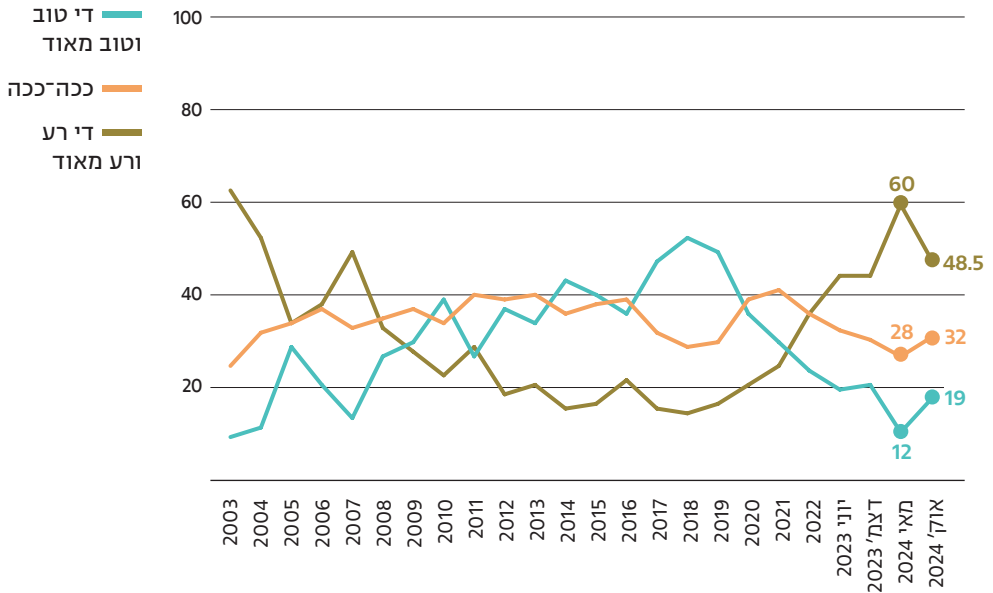
האיסוף נערך ב־16–29 במאי 2024. בתאריכים 28 באוקטובר עד 3 בנובמבר 2024 בוצע תיקוף של חלק מהממצאים (איסוף הנתונים נעשה הפעם על ידי מכון דיאלוג), ותוצאותיו מופיעות גם הן להלן בצד ממצאי מאי.

מצבה הכללי של ישראל

במאי 2024 נמדד בכלל המדגם שיא (60%) בשיעור המגדירים את מצבה הכללי של ישראל כרע ורע מאוד. במדידת אוקטובר מצאנו ירידה לפחות ממחצית המעריכים כך (48.5%) ועלייה בשיעור המגדירים את המצב טוב וטוב מאוד או ככה־ככה. בקרב היהודים הערכת המצב חיובית יותר מאשר בקרב הערבים (רע ורע מאוד – יהודים: 45%, ערבים: 67%; טוב וטוב מאוד – יהודים: 22%, ערבים: 8%).

המצב של ישראל היום באופן כללי, 2003–2024 (% כלל המדגם)

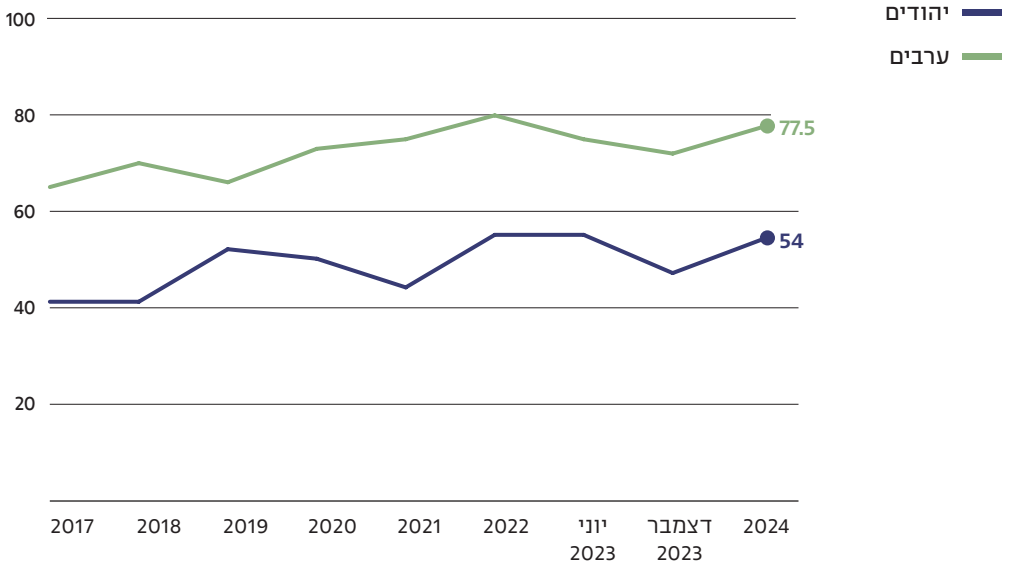
רוב המרואיינים היהודים (56%) דיווחו שהם אופטימיים לגבי העתיד של ישראל, לעומת רוב המרואיינים הערבים (59%), שהשיבו כי הם פסימיים לגבי עתיד המדינה.

הדמוקרטיה בישראל בסכנה חמורה?

למעלה משלושה רבעים במדגם הערבים מעריכים שהשלטון הדמוקרטי בישראל בסכנה חמורה. רוב קטן יותר של המרואיינים היהודים שותפים להערכה זו.

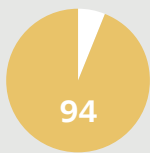
מסכימים שהשלטון הדמוקרטי בישראל נמצא בסכנה חמורה,

(2024-2017, % יהודים, ערבים)

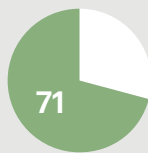

מעריכים שהדמוקרטיה הישראלית בסכנה חמורה, לפי מחנות פוליטיים

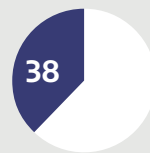
(2024, מאי, % יהודים, %)

שמאל

מרכז

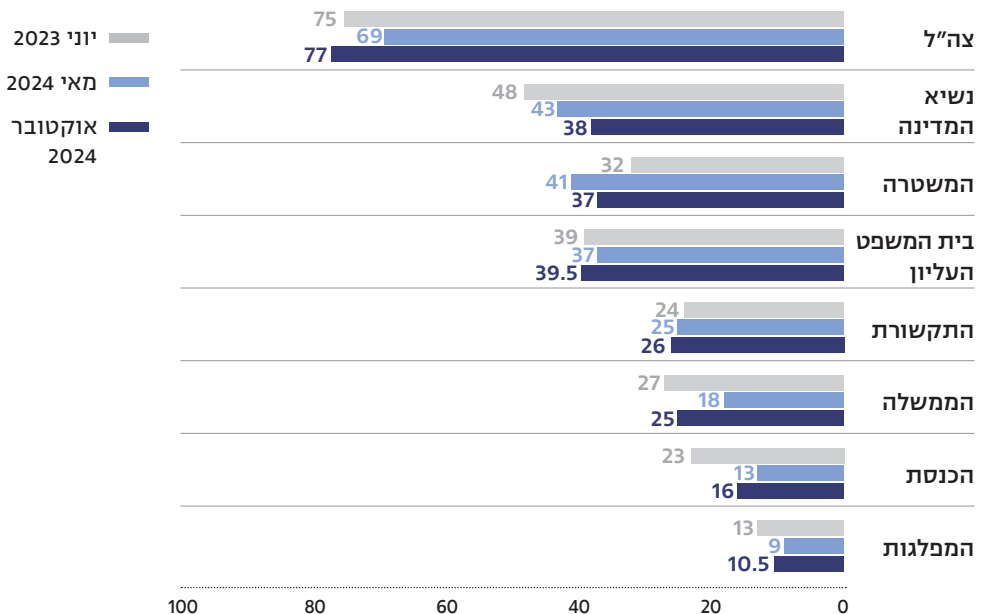
ימין

אמון במוסדות המדינה

מדרג האמון כמעט שלא השתנה ב־2024 בהשוואה למדידת יוני 2023. בין שתי המדידות של השנה, לא רק שהמדרג נותר דומה, אלא שגם ההבדלים בשיעורי האמון במוסדות השונים היו קטנים.

ב־2024 (מדידות מאי ואוקטובר), בקרב היהודים ממוצע האמון השנתי של כלל שמונת המוסדות שנבדקים בקביעות היה 35%, גבוה מזה של הערבים (22.5%). עם זאת, בשני המדגמים נרשמה השנה ירידה באמון בכלל המוסדות בהשוואה למדידת 2023: בקרב היהודים ירידה של 5%, ובקרב הערבים – 4.5%.

נותנים אמון רב או די רב בכל אחד ממוסדות המדינה (% כלל המדגם)*

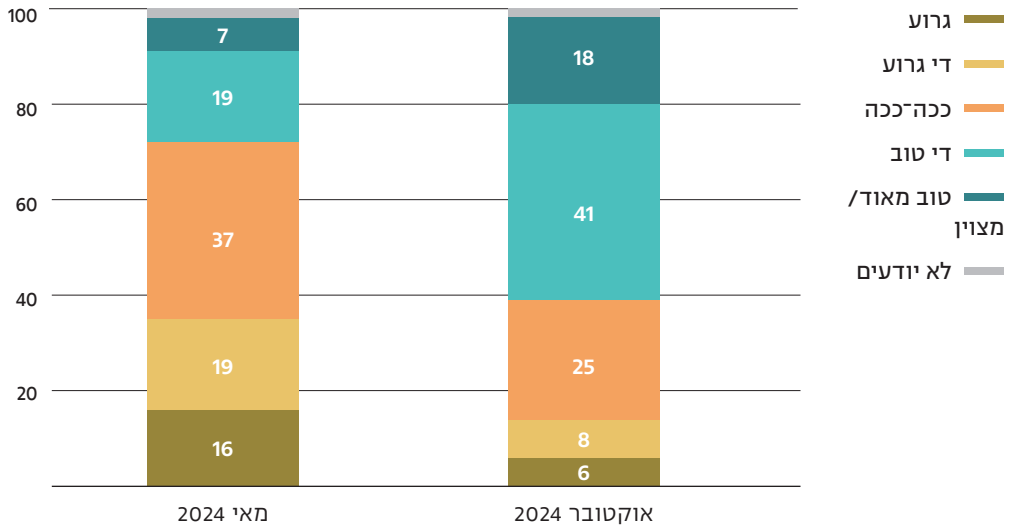
* בשתי המדידות נמצאו פערים ניכרים בין יהודים לערבים בנתוני האמון במוסדות. בכל המקרים האמון בקרב היהודים גבוה מאשר בקרב הערבים.

בשתי המדידות (מאי ואוקטובר 2024) כשני שלישים מכלל הציבור חושבים שארגוני החברה האזרחית משרתים את החברה בישראל טוב יותר מרשויות המדינה.

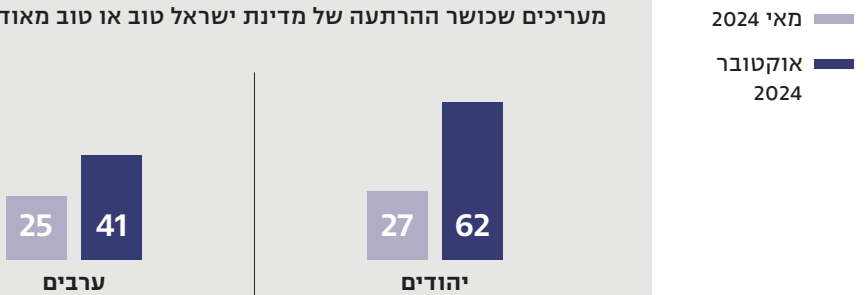
כושר ההרתעה של מדינת ישראל

בעוד במדידת מאי רק כרבע מכלל המדגם העריכו את כושר ההרתעה של מדינת ישראל כיום כדי טוב או טוב מאוד, באוקטובר הרוב (59%) העריכו זאת כך, כנראה על רקע ההתפתחויות הצבאיות בחזיתות השונות.

כושר ההרתעה של מדינת ישראל (% כלל המדגם)

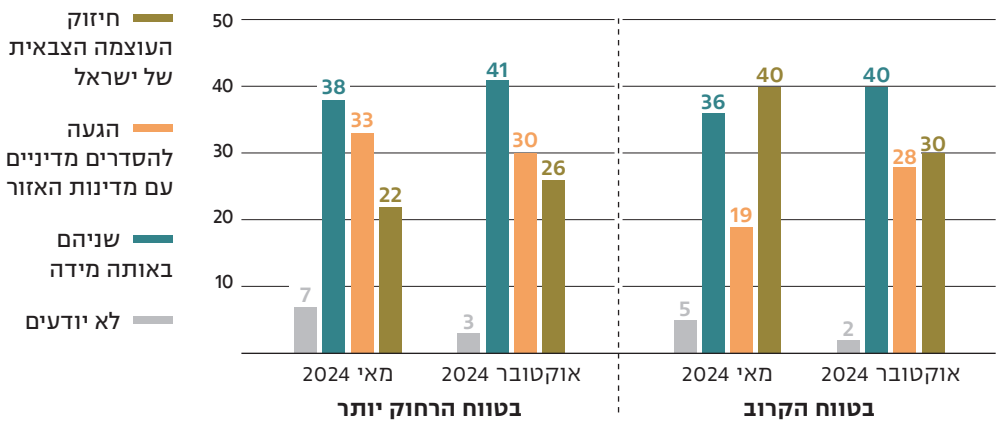
מעריכים שכושר ההרתעה של מדינת ישראל טוב או טוב מאוד (%)

מה יבטיח יותר את עתיד ביטחונה של מדינת ישראל?

בין מאי לאוקטובר חלה בכלל המדגם ירידה בשיעור הסבורים שחיזוק העוצמה הצבאית יבטיח יותר את ישראל בטווח הקרוב (מ-40% ל-30%), ובמקביל – עלייה בשיעור המעריכים כי הסדר מדיני יבטיח זאת יותר (מ-19% ל-28%). כשמדובר בטווח הרחוק, בשני המועדים השיעור הגבוה יותר בכלל המדגם ראו בשני המהלכים גם יחד את הערובה הטובה ביותר לביטחון ישראל.

מה יבטיח יותר את עתיד ביטחונה של מדינת ישראל? (% כלל המדגם)

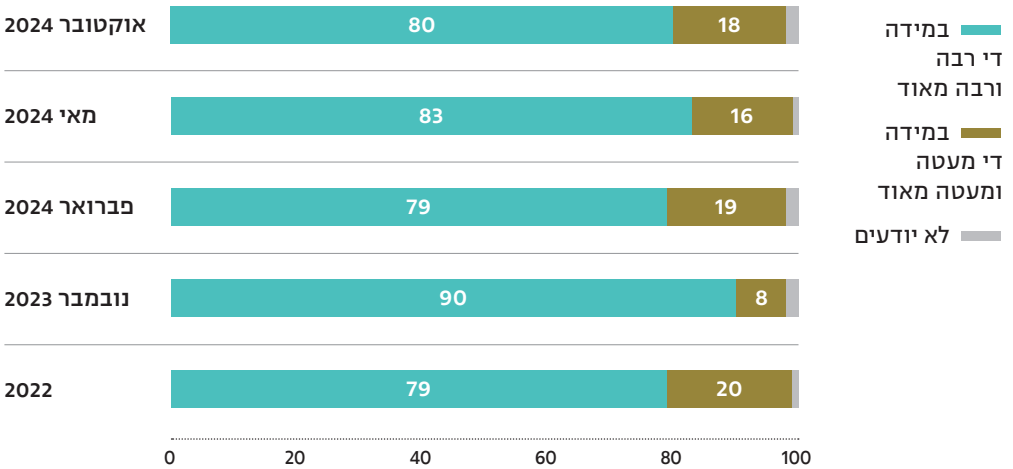

מחנה פוליטי (יהודים)	בטוח הרחוק	בטוח הקרוב
שמאל	הסדרים מדיניים – 56% שניהם באותה מידה – 34% חיזוק העוצמה הצבאית – 6% לא יודעים – 4%	הסדרים מדיניים – 45.5% שניהם באותה מידה – 32% חיזוק העוצמה הצבאית – 17.5% לא יודעים – 5%
מרכז	שניהם באותה מידה – 44.5% הסדרים מדיניים – 32.5% חיזוק העוצמה הצבאית – 18% לא יודעים – 5%	שניהם באותה מידה – 45% חיזוק העוצמה הצבאית – 38% הסדרים מדיניים – 14% לא יודעים – 3%
ימין	שניהם באותה מידה – 35% חיזוק העוצמה הצבאית – 33% הסדרים מדיניים – 27% לא יודעים – 5%	חיזוק העוצמה הצבאית – 58% שניהם באותה מידה – 31% הסדרים מדיניים – 7% לא יודעים – 4%

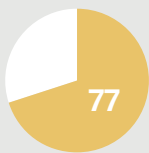
באיזו מידה מרגישים חלק ממדינת ישראל ובעיותיה?

בכלל המדגם רוב גדול העידו על עצמם שהם מרגישים חלק ממדינת ישראל ובעיותיה. עם זאת, שיעור הערבים המדווחים כך נמוך (כתמיד) משיעור היהודים, אבל גם כאן מדובר ברוב (במדידת מאי – יהודים: 86%, ערבים: 66%; במדידת אוקטובר – יהודים: 84%, ערבים: 59%).

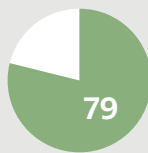
מרגישים חלק ממדינת ישראל ובעיותיה (% כלל המדגם)

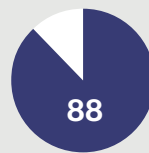
רוב גדול בקרב היהודים בשלושת המחנות הפוליטיים מעידים על עצמם שהם מרגישים חלק מהמדינה ובעיותיה (% יהודים, אוקטובר 2024)

שמאל

מרכז

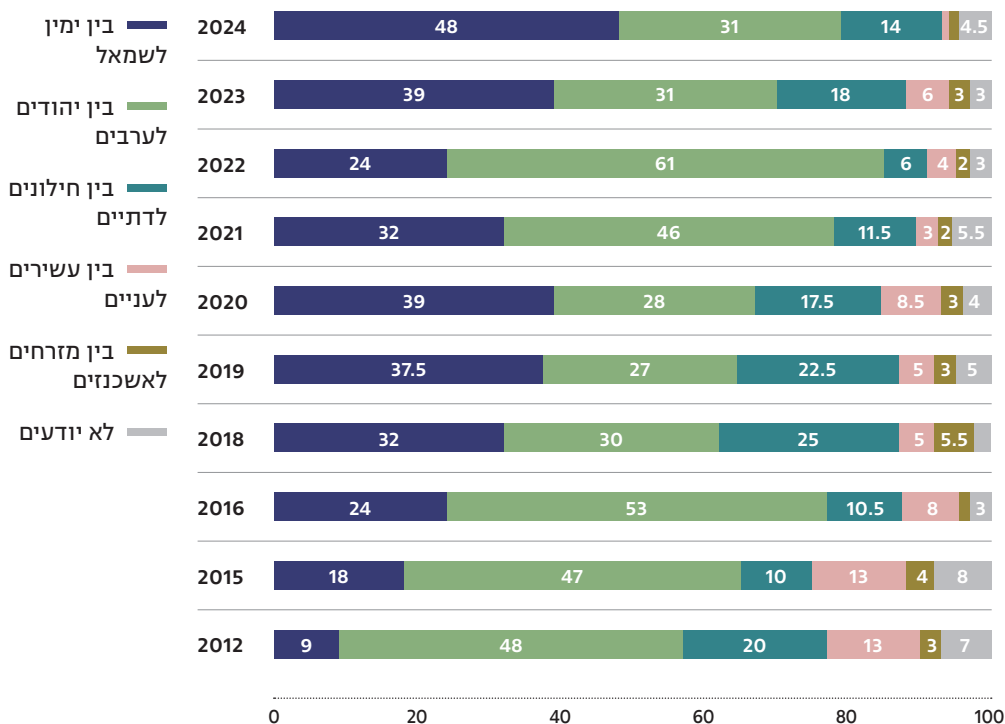

ימין

המתח העיקרי בחברה הישראלית

השנה חלה עלייה תלולה בשיעור הסבורים שהמתח העיקרי בחברה הישראלית הוא בין ימין לשמאל.

המתח החזק ביותר בחברה הישראלית, 2012-2024 (% כלל המדגם)

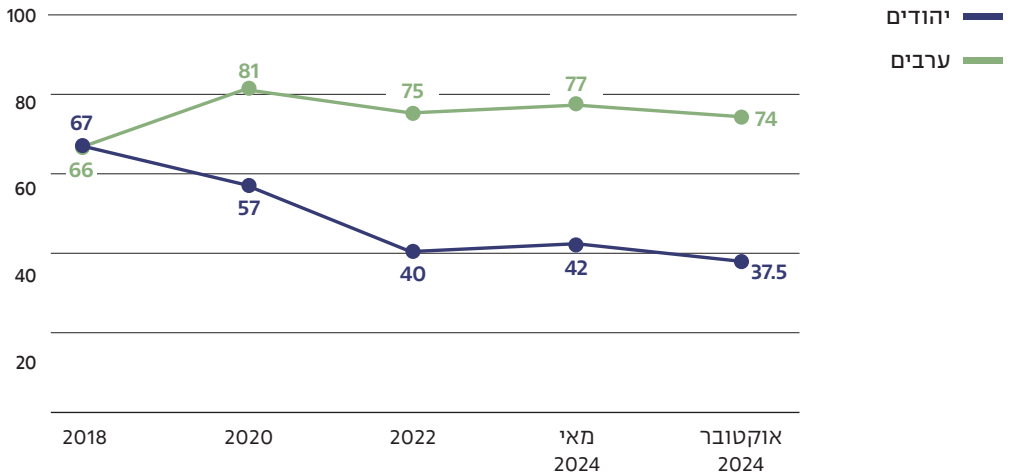
פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מעלה שבשלושתם המתח הנתפס כחזק ביותר הוא בין ימין לשמאל. בשמאל שיעור החושבים כך הוא הגבוה ביותר (שמאל: 64%, מרכז: 49.5%, ימין: 53%).

רוב הערבים רוצים להשתלב בחברה הישראלית?

בעוד רוב המשיבים הערבים עונים בכל המדידות בחיוב על שאלה זו, במדגמי היהודים ניכרת ירידה מתמשכת בשיעור הסבורים שזה המצב, ומ־2022 כבר אין רוב במדגמי היהודים הסבורים שרוב הערבים רוצים להשתלב בחברה הישראלית.

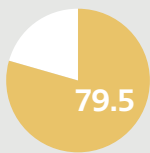
מסכימים שרוב הערבים רוצים להשתלב בחברה הישראלית,

(%, יהודים, ערבים) 2024-2018

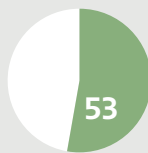

מעריכים שרוב הערבים מעוניינים להשתלב בחברה הישראלית

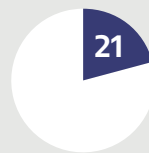
(%, יהודים, אוקטובר 2024)

שמאל

מרכז

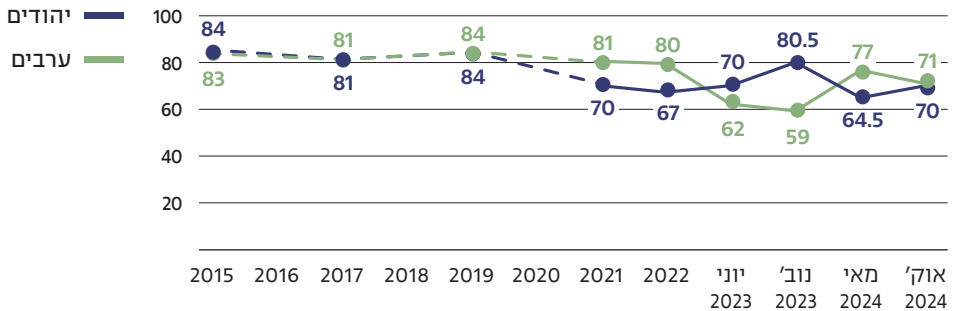
ימין

להישאר או להגר?

שאלנו: "אם תהיה לך אפשרות לקבל אזרחות אמריקאית או אזרחות של מדינה אחרת במערב, האם תעדיף לעבור ולחיות שם או שתעדיף להישאר לחיות בישראל?". מצאנו שכבעבר רוב היהודים ורוב הערבים מעדיפים להישאר בישראל. עם זאת, בקרב הערבים חלה ירידה בשיעור זה בין מאי לאוקטובר (מ-77% ל-71%), ואילו בקרב היהודים חלה עלייה (מ-64.5% ל-70%).

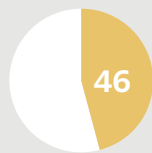
פילוח מדגם היהודים לפי מחנות פוליטיים מעלה כי בעוד במאי העדיפו רק 38% מהשמאל להישאר בארץ, באוקטובר היה השיעור המקביל 48%. במרכז, במאי 56% העדיפו להישאר בהשוואה ל-65% באוקטובר, ואילו בימין השיעורים המקבילים היו 74% במאי ו-78% באוקטובר.

מעדיפים להישאר בישראל, 2015-2024 (%), (יהודים, ערבים)

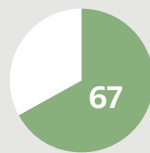

רוב של כ-70% מהמרוויינים היהודים סבורים כי ישראל היא המקום הבטוח ביותר ליהודים לחיות בו, אבל יש הבדלים עמוקים בין המחנות הפוליטיים.

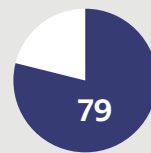
סבורים שישראל היא המקום הבטוח ביותר ליהודים (%), (יהודים, אוקטובר 2024)

שמאל

מרכז

ימין

ישראל והעולם

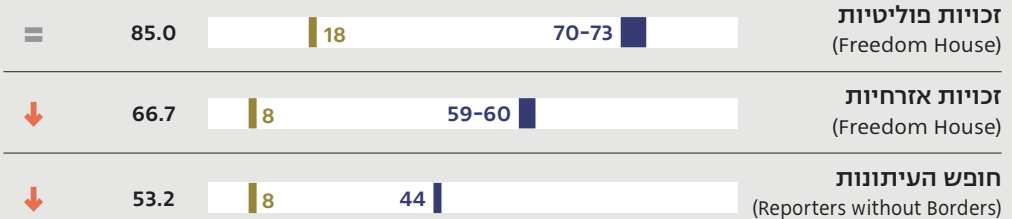
ציוניה של ישראל ומיקומה במדדים הבינלאומיים*

הציון של ישראל
השנה

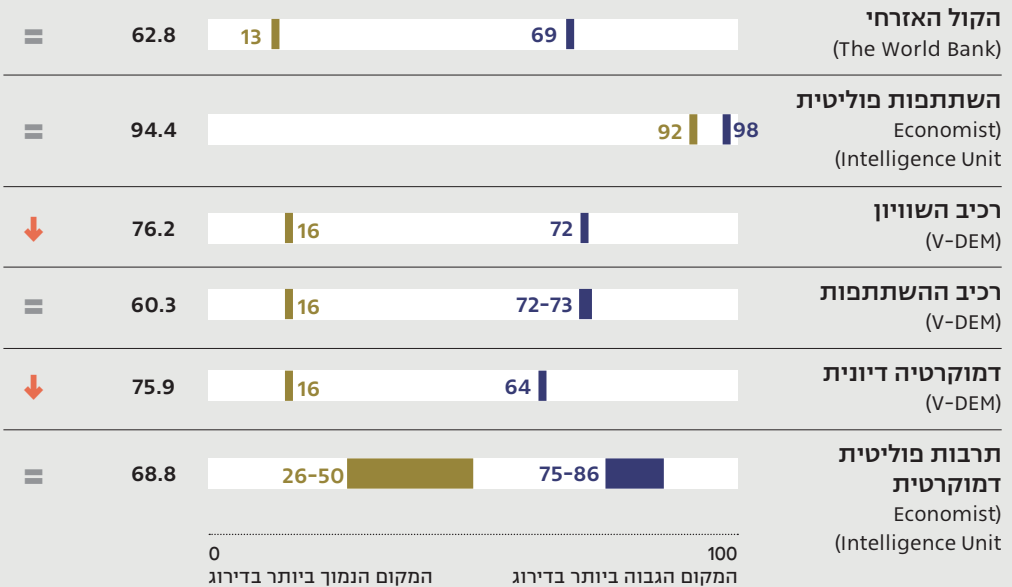
השינוי בציון בהשוואה
לשנה שעברה

אחוזון המיקום של ישראל השנה

זכויות וחירויות דמוקרטיות

התהליך הדמוקרטי

אחוזון מכלל המדינות שנכללו בסקר

אחוזון ממדינות ה-OECD

* במדדים הבינלאומיים ציוני 2024 מתייחסים להערכות של ביצועי המדינות ב-2023.

אחוזון המיקום של ישראל השנה

הציון
של ישראל
השנה

השינוי בציון
בהשוואה
לשנה שעברה

משילות

תפקוד הממשלה
(Economist
Intelligence Unit)

שלטון החוק
(The World Bank)

שחיתות

שליטה בשחיתות
(The World Bank)

תפיסת השחיתות
(Transparency International)

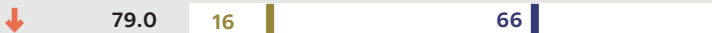
רגולציה

איכות הרגולציה
(The World Bank)

שוויון כלכלי

**חלוקה שוויונית של
משאבים (V-DEM)**

0 100
המקום הנמוך ביותר בדירוג המקום הגבוה ביותר בדירוג

בהשוואה לשנה שעברה חלה ירידה בציון של ישראל ב־8 מדדים, וב־7 המדדים האחרים הציונים נותרו יציבים או שחלו בהם שינויים קטנים מאוד.

כבעבר, ישראל מצטיינת במדד ההשתתפות הפוליטית, ואילו הציון הנמוך ביותר שלה התקבל במדד חופש העיתונות.

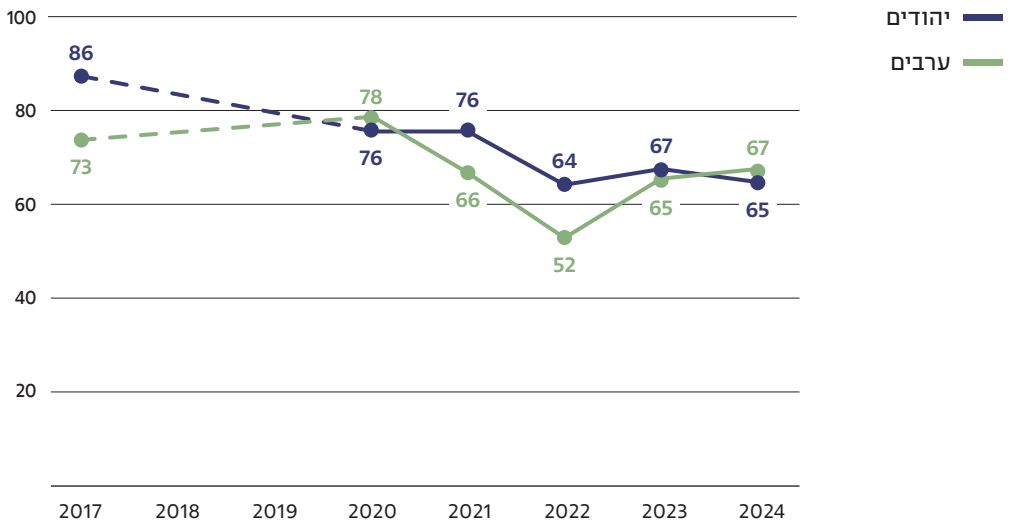
מיקומה של ישראל ביחס למדינות העולם בינוני־גבוה (למעט במדד חופש העיתונות), אך מיקומה ביחס למדינות ה־OECD נמוך יחסית.

ישראל היא מקום שטוב לחיות בו?

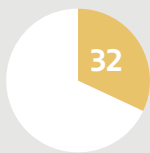
כשני שלישים מהיהודים ומהערבים השיבו שישראל היא מקום שטוב לחיות בו.

מסכימים שישראל היא מקום שטוב לחיות בו,

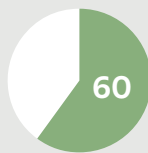
(2017-2024, % יהודים, ערבים)

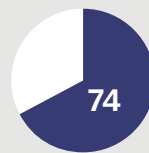
שיעור הסבורים בימין שישראל היא מקום שטוב לחיות בו יותר מכפול מהשיעור המקביל בשמאל (2024, % יהודים, מאי 2024)

שמאל

מרכז

ימין

המכון הישראלי לדמוקרטיה הוא מוסד עצמאי אי־מפלגתי, מחקרי ויישומי, הפועל בזירה הציבורית הישראלית בתחומי הממשל, הכלכלה והחברה. יעדיו הם חיזוק התשתית הערכית והמוסדית של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, שיפור התפקוד של מבני הממשל והמשק, גיבוש דרכים להתמודדות עם אתגרי הביטחון מתוך שמירה על הערכים הדמוקרטיים וטיפוח שותפות ומכנה משותף אזרחי בחברה הישראלית רבת הפנים.

לצורך מימוש יעדים אלו חוקרי המכון שוקדים על מחקרים המניחים תשתית רעיונית ומעשית לדמוקרטיה הישראלית. בעקבותיהם מגובשות המלצות מעשיות לשיפור התפקוד של המשטר במדינת ישראל ולטיפוח חזון ארוך טווח של תרבות דמוקרטית נכונה לחברה הישראלית ולמגוון הזהויות שבה. המכון שם לו למטרה לקדם בישראל שיח ציבורי מבוסס ידע בנושאים שעל סדר היום הלאומי, ליזום רפורמות מבניות, פוליטיות וכלכליות ולשמש גוף מייעץ למקבלי ההחלטות ולציבור הרחב.

מרכז ויטרבי לחקר דעת קהל ומדיניות עוסק במחקר אמפירי של יחסו של הציבור בישראל לשאלות של תפקוד המשטר הדמוקרטי במדינת ישראל ושל מידת המחויבות של החברה הישראלית לערכי היסוד הדמוקרטיים. מאגר הנתונים "דאטה ישראל ע"ש לואי גוטמן" שהמרכז מחזיק ומתחזק מציג נתוני סקרים עדכניים וחומרים היסטוריים שנאספו במשך שנים – מאז שנת 1949 – על ידי המכון למחקר חברתי שימושי שייסד פרופ' גוטמן ואשר נתרמו למכון הישראלי לדמוקרטיה. המרכז שם לו למטרה להעשיר את הדיון הציבורי בישראל בסוגיות של מדיניות וחברה, והוא מגשים אותה באמצעות יצירה, ניתוח והפצה של מידע אמין והעמדתו לעיון חופשי לחוקרים, לאנשי תקשורת ולציבור המתעניין בישראל ובעולם.

מדד הדמוקרטיה הישראלית מציע הערכה שנתית של איכות הדמוקרטיה הישראלית. לצורך זה נערך מדי שנה בשנה סקר רחב במדגם מייצג של האוכלוסייה הישראלית. מטרתו של המדד לעמוד על המגמות בחברה הישראלית בשאלות כבדות משקל הקשורות להגשמת הערכים והיעדים הדמוקרטיים ולתפקוד של מערכות השלטון וממלאי התפקידים הנבחרים. ניתוח התוצאות מבקש לתרום לדיון הציבורי על מצב הדמוקרטיה בישראל וליצור מאגר מידע רחב שיעמיק את הדיון בנושא.

להורדת הספר:

להזמנת הספר המלא:

02-5300800 | orders@idi.org.il

www.idi.org.il

המכון הישראלי
לדמוקרטיה